

Ministero dell' Istruzione, dell' Università e della Ricerca

POTS – DRŽAVNI IZPIT NA VIŠJIH SREDNJIH ŠOLAH

NALOGA IZ SLOVENŠČINE
(Za vse smeri, redne in eksperimentalne)

Izberi enega izmed štirih tipov nalog!

TIP A - ANALIZA BESEDILA

ALOJZ REBULA, V SIBILINEM VETRU (odlomek)

»Kako, si še zaljubljen v tisto malo temnolasko?«

Na Lateranovo vprašanje mi je bilo skoraj prehudo reči: »Še!«

»Kako, pa ni samo platonizem vmes?«

Ker me je Lateran videl vsega zardelega, je še bolj naskočil:

»Ali pa ji nisi mogoče niti povedal?«

»Govoriva,« sem rekel.

»No, vsaj da govoriš z njo, ko pa škode tako in tako ne boš naredil,« me je pogledal v oči s prisrčno nesramnostjo.

To je bilo pred odhodom na morje – ničesar nisem bil povedal Psihi, Lateranu sem se zlagal, nisem se hotel do kraja osmešiti pred njim, ki mu ženska že zdavnaj ni bila kakšna ideja iz empireja. Psiho sem še redkeje videl, ker je bila iz kopalnic spet predstavljena drugam. Za tem ukrepom je bil Lateran, ki me je hotel s prijateljsko kretnjo pomiriti in v ta namen stopil k oskrbniku. Vse, kar je bilo med mano in Psiho tja do odhoda na morje, je bilo ono bežno srečanje v kopalnici. Ne samo, da nisem prišel do poguma, da bi jo nagovoril. Vmes je bilo tudi nekaj drugega, česar Lateran ne bi mogel razumeti: zaenkrat mi je zadoščalo le to, da je Psiha enostavno – bivala. Ko so potem prišli dolgi brezdelni dnevi ob kampanjskem morju, je ta blažena zazrtost začela kopneti. Sredi poletno povečanih elementov, sredi razgorelega sonca in zorečih vinogradov je postala nemir, potem strast in na koncu neznošno pogrešanje. Zdaj mi je bilo vse premalo, da je Psiha bila, tudi njena bližina ne bi več zadoščala. Psiha je morala izvedeti za opojno skrivnost, ki me je vezala z njo. Sam te skrivnosti nisem mogel več prenašati: to je bila blaženost, ki je trgala in izčrpavala, čim bolj je razdalja povečevala vse v že nadzemski privid. Saj to ni bila več preprosta sužnja, ki sem od nje koprnel: po nekaj mesecih, kar je nisem videl, je Psiha postajala zrak, ki sem ga dihal, božanstvo je postajala in mora obenem. Tako sem komaj čakal dne, ko bi se vrnil, jo spet videl, nagovoril. Tedaj bi mi bilo tako, kakor če bi se zbudil iz sanj, v katerih bi se ves omamljen lovil sredi poblaznele poletne svetlobe: svet okrog mene bi spet nekako odrešilno pobledel, vse bi se spet streznilo, postalo stvarnejše in tišje, blažje kakor je bilo. Čisto vsakdanje bi se ljubila, tudi prejšnja zazrtost bi upadla, vse bi se učistilo v tiho preprosto vez med dvema človeškima otrokoma, ki se imata rada.

Tako sem stopil na voz, ki me je imel popeljati v Rim, odločen, da naredim tisti prvi korak, ki ga je bilo treba za to.

S Psiho sva se srečala kmalu po prihodu na stopnišču vile. Izmenjati sem mogel z njo samo nekaj brezpomembnih besed. Potem sem stopil gor po stopnicah, pijan od njenih oči, kakor nisem bil še nikdar – ne, saj je bilo že to preveč, še preveč je bilo, da je bivala ...

Da sem jo mogel zdaj celo vsak dan videti, je bila blaženost, navržena k blaženosti.

Odlomek je vzet iz romana v Sibilinem vetru, ki ga je tržaški pisatelj Alojz Rebula objavil leta 1968. Dogajanje je postavljeno v antiko, v čas cesarja Marka Avrela. Prvoosebni pripovedovalec je Nemezian, ki je prišel v Rim kot suženj, a se je nekako spoprijateljil z gospodarjevim sinom Lateranom.

Ministero dell' Istruzione, dell' Università e della Ricerca

Razumevanje besedila.

1. Obnovi besedilo v največ 20 vrsticah.
2. Razloži, kaj pomenijo besede: zazrtost, kopneti, pogrešanje, koprneti, navržen.

Analiza besedila.

1. Če bi parafraziral začetni dialog med Lateranom in Nemezianom, kako bi s svojimi besedami podal izraze: ...mi je bilo skoraj prehudo reči: »Še!«
 » ...pa ni samo platonizem vmes?«
 ... je še bolj naskočil.

Razloži izraze in jih poimenuj, če gre za retorične figure: prisrčna nesramnost ... ideja iz empireja ... za tem ukrepom je bil Lateran ... sredi poletno povečanih elementov ... je morala izvedeti za opojno skrivnost ... božanstvo je postajala in mora obenem.

2. Zaseduj valovanje ljubezenskega čustva v sosledici antitez:
 - a) zaenkrat mi je zadoščalo le to, da je Psiha enostavno – bivala ...
 - b) zdaj mi je bilo vse premalo, da je Psiha bila ...
 - c) saj je bilo že to preveč, še preveč je bilo, da je bivala ...
 S pomočjo konteksta utemelji nasprotujoča si občutja.
3. Je pomenljivo to, da je ljubljene deklici ime Psiha?
4. Za Rebulov slog je značilna raba metonimije. Naštej vsaj tri metonimične izraze, ki nadomeščajo besedo »ljubezen«.

Poglobitev:

Izberi in razvij eno od naslednjih nalog:

- a) Oriši značajske poteze mladega Nemeziana.
- b) Povzemi Nemezianovo življenjsko zgodbo.
- c) Značilnosti Rebulovih zgodovinskih romanov.

TIP B – IZDELAVA KRATKEGA ESEJA ALI ČASOPISNEGA ČLANKA

(Izberi eno od štirih predlaganih tem)

NAVODILA

Razvij izbrano temo v obliki *kratkega eseja* ali *časopisnega članka*. Interpretiraj in primerjaj predlagane dokumente in podatke.

Če se odločiš za obliko *kratkega eseja*, utemelji svoja izvajanja. Pri tem upoštevaj tudi svoje znanje in študijske izkušnje.

Svojemu eseju določi primeren naslov. Če se ti zdi primerno, razdeli obravnavo na paragrafe, ki imajo lahko vsak svoj naslov.

Če se odločiš za obliko *časopisnega članka*, mu določi primeren naslov in navedi, v kateri vrsti časopisa naj bi bil objavljen.

V obeh primerih naj dolžina besedila ne preseže petih stolpcev na pol upognjenega lista.

Ministero dell' Istruzione, dell' Università e della Ricerca

1. LITERARNO – UMETNOSTNO PODROČJE

TEMA: Motiv Lepe Vide v slovenski kulturi

GRADIVO

N.N., *Lepa Vida* (zal. Karantanija)

»(...) Črn zamorc ji reče ino pravi:
“Če doma jim dobro ni, žerjavi
se čez morje vzdignejo; ti z mano
pojdi srčno si ozdravit rano.

Kaj ti pravim, pote, Vida zala,
je kraljica španska me poslala
ji dojiti mladega kraljiča,
sinka njen'ga mlad'ga kraljiča”
(...)

France Prešeren, *Od lepe Vide* (odlomek)

Hijacint Iussa, *Lepa Vida* (GMD)

»Od vseh ljudskih motivov ugrabitve ali zapeljavanja žene pa se je na Slovenskem tako v ljudskem izročilu kot v poznejši umetni literaturi, pa tudi upodablajoči, glasbeni, gledališki in baletni umetnosti najbolj razmahnil prav motiv Lepe Vide. Na Slovensko je prišel iz Sredozemlja, iz dežel ob morju, iz katerih poznamo več podobnih variant, še posebej iz Sicilije, Kalabrije, Hrvaške (...) Skrivnost trdoživosti in razširjenosti motiva Lepe Vide na Slovenskem je v tem, da je ta motiv usodno povezan z globljo slovensko psihofizično osnovo. To velja toliko bolj, ker tematsko sega daleč v tradicijo slovenskega ustnega izročila. Prav ob tem motivu je vsaka doba skušala razkriti nekaj bistvenih resnic o človeku, seči do temeljev slovenskega duha in pravirov človeškega.«

Irena Avsenik Nabergoj, *Hrepenenje in skušnjava v svetu literature. Motiv Lepe Vide*, Ljubljana 2010.

»Ivan Cankar ima med obdelavami lepovidinskega motiva popolnoma izvorno in samoniklo mesto. Odprl mu je nove razvojne možnosti, z njim ustvaril svet tako imenovane čiste umetnosti in s svojo dramo *Lepa Vida* v svojem opusu prišel do dela, ki je najbolj iskrena in najbolj popolna avtorjeva izpoved (...) tistih doživljajskih in idejnih premis, ki jih je želel poudariti; to so: a) nezadovoljstvo z vsakokratnim življenjskim položajem, b) hrepenenje po daljnodaljni svobodi in c) misel o tem, da se hrepenenje ne more uresničiti. «

Jože Pogačnik, *Slovenska Lepa Vida ali hoja za rožo čudotvorno*, Ljubljana 1988.

»Na tem mestu se moramo pomuditi ob toponimu *Devin*. Pavle Merku pojasnjuje: »Eden najstarejših slovenskih toponimov iz zadnjih dveh stoletij prvega tisočletja, ki je bil izpeljan iz praslovanskega osebnega imena *Děva*, v katerem se ohranja enakoglasno občno ime; ime je namreč večkrat izpričano v slovanskem prostoru in je videti povezano z vodo in skalo.« Ta kraj je prizorišče legende o Beli gospe, ki naj bi jo v prepad pahnil soprog. Troje elementov – legenda o Beli gospe, kolektivni spomin o lokaciji Lepe Vide in toponim – namiguje, da gre za eno od prizorišč človeškega žrtvovanja.«

Mojca Šaupperl, *Poskus reinterpretacije mita o Lepi Vidi v luči mitogeneze Renéja Girarda*, *Annales*, 19, 2009, 1.

»Korenine. Naše. Prepletene z našo tisočletno preteklostjo. Prerezati jih ni zdravo. In to ne samo iz ljubezni (ali vsaj spoštovanja) do dežele očetov ali iz hvaležnosti do njih, ki so za narod trpeli in za svojo zemljo dostikrat tudi prelili kri. Stvar je preprostejša: človek je kakor drevo, izkoreninjenost je nevarna. To vam pravim sedaj po slovensko, toda vprašanje ni slovensko in še manj samo slovensko. Isto bi povedal tudi vsak pameten kitajski psihiater Eskimu (...)«

Zorko Simčič, *Pismo mladim bralcem*, v: *Trije muzikantje ali Povratek Lepe Vide*, Gorica 2003.

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca

2. SOCIALNO – EKONOMSKO PODROČJE

TEMA: **Mladi in kriza.**

GRADIVO

«Ekonomska kriza je v zadnjih treh letih spravila na cesto več kot milijon mladih delavcev, starih od 15 do 34 let. Predvsem nanje so se namreč zgrnile posledice ekonomskega in finančnega viharja, ki že leta pretresa Evropo in Italijo in šibi njuno gospodarsko rast. Med letoma 2008 in 2011 se je splošna zaposlitvena raven v Italiji znižala za 438.000 enot, kar pomeni, da bi brez padca mladinske zaposlenosti bili priče celo porastu delovnih mest. Po podatkih ISTATa je med letoma 2008 in 2011 število zaposlenih med 15. in 34. letom padlo od 7 milijonov in 110 tisoč na 6 milijonov in 56 tisoč. Ta padec zadeva v približno enakem sorazmerju moške in ženske (622 tisoč manj delovnih mest med moškimi in 432 tisoč med mladimi ženskami), tako Severno kot Južno Italijo, manj pa Srednjo Italijo.»

Mario SENSINI, *Crolla l'occupazione tra i 15 e i 35 anni*, "Corriere della Sera" - 8/04/2012

«**Mladi v središču krize.** V Italiji kar 11,2% mladih med 15. in 24. letom in celo 16,7% mladih med 25. in 29. letom ne kaže zanimanja ne za zaposlitev ne za študij, medtem ko je tozadevna srednja evropska vrednost 3,4% oz. 8,5%. Nasprotno je pri nas odstotek zaposlenih odločno nižji, se pravi 20% mladih med 15. in 24. letom (srednja vrednost EU je 34,1%) in 58,8% mladih med 25. in 29. letom (srednja vrednost EU je 72,2%). Temu dodajmo, da je lik podjetnika, ki je ključnega pomena za naše gospodarstvo, med mladimi generacijami čedalje manj privlačen. Samo 32,5% mladih med 15. in 35. letom namerava razviti lastno dejavnost, manj kot v Španiji (56,3%), Franciji (48,4%), Veliki Britaniji (46%) in Nemčiji (35,2%).»

Mobilnost, ki je ni: gre za vprašanje kulture, ne za vprašanje pravil. Izgubo delovnih mest najbolj občutijo ravno mladi delavci. V letu 2010 je na 100 odpustov, katerih posledica je bila brezposelnost, 38 zadevalo osebe, mlajše od 35 let, 30 pa osebe med 35. in 44. letom. Samo v 32 primerih je odpust prizadel delavce, starejše od 45 let. V Italiji je srednja starost zaposlenih v podjetjih bistveno višja kot v drugih pomembnih evropskih državah. Več kot deset let nepretrgoma je zaposlenih v istem podjetju 50,7% italijanskih delavcev, 44,6% nemških, 43,3% francoskih, 34,5% španskih in 32,3% angleških. Vendar pa je samo 23,4% mladih pripravljenih poiskati delo v drugi deželi ali v tujini.»

45° POROČILO CENSISA, *Lavoro, professionalità, rappresentanze*, tiskovno sporočilo 2/12/2011

«Služba, ki jo je mogoče doseči na podlagi visokega študijskega naslova, se ne ujema vedno s študijskim programom. Skladnost med pridobljenim študijskim naslovom in tistim, ki ga zahteva delovno mesto, je običajno višja med diplomanti daljših študijskih programov kot pa med onimi, ki so zaključili triletno programe. Kar 69% diplomantov daljših študijskih programov namreč izjavlja, da opravlja delo, za katero je potreben ravno tisti študijski naslov, medtem ko se med diplomanti triletnih programov ta odstotek zniža na 65,8%. Po drugi strani približno 69% vseh diplomantov bodisi daljših bodisi triletnih programov ocenjuje, da je pridobljena univerzitetna izobrazba res potrebna za opravljanje prav tiste dejavnosti, ki jo predvideva služba. Sicer pa o popolni skladnosti med študijskim naslovom in delom – to se pravi med diplomom kot pogojem za opravljanje določenega poklica na eni strani in dejansko uporabnostjo pridobljenih zmožnosti na drugi – govori le 58,1% diplomantov daljših in 56,1% diplomantov triletnih programov. Nasprotno 20% diplomantov daljših in 21,4% diplomantov triletnih programov trdi, da opravlja delo, ki ne formalno ne vsebinsko ni vezano na pridobljeni študijski naslov.»

ISTAT – Università e lavoro: orientarsi con la statistica - http://www.istat.it/it/files/2011/03/seconda_parte.pdf

«Življenjska zgodba Steva Jobsa je res neverjetna. [...] Že po nekaj mesecih je zapustil študij v zavodu v Portlandu v Oregonu, ki so mu ga plačali adoptivni starši, in je začel obiskovati le predavanja, ki so ga zanimala, to se pravi, pomislite, tečaje lepopisja. [...] Izmikal se je slehernemu standardiziranju, in to v najmanjših podrobnostih, od tega, da je svoje proizvode sam osebno predstavljal na gledaliških odrih do hiperminimalističnega sloga oblačenja z jeansi in črno majico z okroglim ovratnikom a la Jean Paul Sartre. "Vaš čas je omejen" – je študentom v Stanfordu leta 2005 rekel izumitelj iPod, iPhonea in iPada - "Ne zapravljajte ga s tem, da živite življenje nekoga drugega. Ne dopustite dogmam, da vas omejujejo. To bi namreč pomenilo, da živite na dognanjih drugih. Ne dopustite, da šum drugih mnenj zaduši vaš notranji glas. Upajte si slediti svojemu srcu in svoji intuiciji. Tadva nekako že vesta, kaj hočete v resnici postati. Vse ostalo je postransko."»

Giovanna FAVRO, *Steve Jobs, un folle geniale*, "La Stampa" - 6/10/2011

Ministero dell' Istruzione, dell' Università e della Ricerca

3. ZGODOVINSKO – POLITIČNO PODROČJE

TEMA: Italijansko – jugoslovanski odnosi od Rimskega pakta do Osimskih sporazumov

GRADIVO

« (...) 1. V odnosih med Italijanskim narodom in narodom Srbov, Hrvatov in Slovencev, znanim tudi kot Jugoslovanskim narodom, italijanski in jugoslovanski predstavniki priznavajo, da je enotnost in neodvisnost Jugoslovanskega naroda v življenjskem interesu Italije, kakor tudi da je dopolnitev italijanske narodne enotnosti v življenjskem interesu Jugoslovanskega naroda. Zato se predstavniki obeh narodov obvezujejo, da bodo vso svojo dejavnost v vojnem času in ob sklenitvi miru razvijali tako, da bo ciljem enih in drugih v celoti zadoščeno (...)»

Iz Rimskega pakta, sprejetega 8.-10.4.1918 v Rimu, v: Il Patto di Roma, Quaderni della "Voce", 15.9.1919, št. 38.

« (...) Stanje je postajalo za nas nevdržno in treba se je bilo odločiti. Ali mir ali vojna, tretjega ni bilo. Ker za vojno nismo bili pripravljeni (velikanska tehnična premoč Italije), je preostajal samo dogovor. Dogovor pa smo morali sklepati z močnejšim, vrhu tega pod pritiskom zaveznikov in zato je bilo jasno, da bo dogovor v našo škodo. To je bilo ozadje rapalskega dogovora, ki so ga podpisali dne 12. novembra 1920 naši delegati dr. Vesnić, dr. Trumbić in Kosta Stojanović, od italijanske pa Giolitti, Sforza in Bonomi. (...)»

Pokr. odbor Jugosl. Matice v Ljubljani, Rapallo 12.11.1920, Ljubljana 1921

« (...) Čl. 3. Visoki pogodbeni stranki ponovno potrjujeta svojo voljo, da v svojih medsebojnih odnosih ne bosta segali po vojni kot sredstvu svoje nacionalne politike in da bosta vse nesporazume in spore, ki bi mogli nastati med njima, reševali z mirnimi sredstvi (...)»

Iz sporazuma Ciano-Stojadinović, podpisanega v Beogradu 25.3.1937, v: "Slovenec", 26.3.1937

«Vsemu prebivalstvu! Italijanska vojska je zasedla vaše kraje. Z današnjim dnem prevzemam poveljstvo mesta Ljubljane z vso vojaško in civilno oblastjo. Vaša lastnina, vaše šege in navade se bodo spoštovale pod pogojem, da nihče ne napade ali žali oboroženih sil, ki v vaših krajih predstavljajo fašistično Italijo (...) Ljubljana, 12. aprila 1941. Divizijski general, komandant mesta Federico Romero.»

V: T. Ferenc, Fašisti brez krinke. Dokumenti 1941-1942, Maribor 1987

«Mirovna pogodba z Italijo, podpisana v Parizu 10. februarja 1947 (...) 'Zavezniške in pridružene sile' na eni strani in Italija na drugi so se (...) odločile, da razglasijo prenehanje vojnega stanja in v ta namen sklenejo to mirovno pogodbo, in so skladno s tem imenovale pooblaščenca, ti pa so se (...) dogovorili o naslednjih določbah: (...) 11. člen. Italija s tem odstopa Jugoslaviji v polno suverenost ozemlje med novima mejama Jugoslavije, kot sta opredeljeni v 3. in 22. členu, in italijansko-jugoslovansko mejo, kakršna je bila 1. januarja 1938, kakor tudi občino Zara/Zadar ter vse otoke in bližnje otočke (...)»

Iz Pariške mirovne pogodbe, v: Pariška mirovna pogodba. Integralno prevodno besedilo, Ljubljana 1997

«Pogodba med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Italijo. Pogodbenici, ki sta prepričani, da miroljubno sodelovanje in dobri sosedski odnosi med državama ter njunimi narodi ustrezajo bistvenim interesom obeh držav (...) sta se v želji, izraziti s to pogodbo skupen namen, da v dobro obeh držav razširita sedanje dobre sosedske odnose in miroljubno sodelovanje, in v prepričanju, da bo to prispevalo h krepitvi miru in varnosti v Evropi, sporazumeli o naslednjem (...) Sestavljeno v Osimu (Ancona), 10. novembra 1975.»

Iz preambule k Osimskim sporazumom, v: Osimski sporazumi, Koper 1977

4. TEHNIČNO – ZNANSTVENO PODROČJE

TEMA: Odgovornost znanosti in tehnologije

GRADIVO

«Ravnaj tako, da bodo posledice tvojega ravnanja uskladjive z nadaljnjim obstojem resničnega človeškega življenja na zemlji.»

Hans JONAS, Il principio di responsabilità. Un'etica per la civiltà tecnologica, Einaudi, Torino 1990 (prva izdaja 1979)

Ministero dell' Istruzione, dell' Università e della Ricerca

«Všeč bi mi bilo (kar se mi ne zdi niti nemogoče niti absurdno), da bi na vseh fakultetah še in še poudarjali, da bo to, kar boš počenjal v poklicu, za človeški rod lahko koristno, nevtralnno ali škodljivo. Ne navezuj se na sumljive probleme. V mejah, ki ti bodo dane, skušaj spoznati namen, h kateremu je naravnano tvoje delo. Vemo, da svet ni le črno-bel in da tvoja odločitev utegne biti težka in odvisna od verjetnostne ocene. Pa vendar se boš študiju novega zdravila rad posvetil, izdelavo živčnega plina pa zavrnil. Če si ali nisi veren, če si ali nisi domoljub: v primeru, da lahko izbiraš, ne dopusti, da te zavede materialni in intelektualni interes, pač pa izberi smer, ki bo pot tvojih tovarišev in potomcev naredila manj bolečo in varnejšo. Ne skrivaj se za hinavščino nevtralne znanosti: dovolj si izobražen, da lahko presodiš, ali se bo iz jajca, ki ga vališ, izvalil golob ali kobra ali himera ali pa tudi nič.»

Primo LEVI, *Covare il cobra*, 11 settembre 1986, v: *Opere II*, Einaudi, Torino 1997

«Danes že vsi vejo, da so Fermi in njegovi sodelavci leta 1934, ne da bi se tega zavedali, dosegli zlitje (tedaj cepitev) atomskega jedra urana. Ida Noddack je to zasumila, toda Fermi in njegovi sodelavci so njene trditve vzeli zares šele štiri leta kasneje, ob koncu leta 1938. Morda pa jih je vzel zares Ettore Majorana, ki je nemara videl to, česar fiziki Rimskega inštituta niso zmogli videti. Pa saj tudi Segrè govori o «slepoti»: *vzrok naše slepote nam še danes ni jasen*. Morda pa je to slepoto pripravljen razumeti kot srečno okoliščino, ki je Hitlerju in Mussoliniju preprečila, da bi dosegel atomsko bombo. Seveda bi je prebivalci Hiroshime in Nagasakija ne bili pripravljeni razumeti na enak način. Ocene o tem, kdaj določeno okoliščino označimo kot "srečno", so namreč vedno različne.»

Leonardo SCIASCIA, *La scomparsa di Majorana*, Einaudi, Torino 1975

«Znanost nam lahko pomaga, da zgradimo prijazno prihodnost. Še več, znanstvena spoznanja so neobhodno potrebni zidaki te zgradbe. Toda [...] moramo se odločiti, kakšno vrednost pripisujemo znanju. Danes se zdi, da prevladuje pragmatična vrednost, ki jo znanju določa tržišče. Gre za utilitaristično vrednost: skušali naj bi dognati, kaj nam v ekonomskem pogledu neposredno koristi. Toda če želimo graditi prijazno bodočnost, potem niti na znanstvenem področju vrednotenja znanja ne moremo prepustiti tržišču. To dokazuje na primer nedavni spor med velikimi multinacionalkami in Južnoafriško vlado v zvezi z zdravili proti AIDSu. [...] Tržišče ne more porazdeliti sadov znanja med osemdeset odstotkov svetovnega prebivalstva. Če hočemo torej graditi bodočnost z zidaki znanosti, potem je treba ob tržni vrednosti znanja (spet) upoštevati tudi druge vrednote, vrednote človeškega razvoja.»

Pietro GRECO, *Sua maestà la tecnologia. Chi ha paura della scienza?*, "l'Unità", 7 luglio 2001

«Raziskovanje bi moralo biti svobodno, nihče ga ne bi smel usmerjati. Če natančno premislimo, je raziskovanje od vedno izraz potrebe posameznika, ne pa sad kolektivnega dela. Moralo bi biti prosto od religioznih pogojevanj in podrejeno eni sami zahtevi, in sicer napredku njegovih aplikacij za dobrobit živčih bitij, ljudi in živali. Evo, mislim, da je znanstvenikovo etično vodilo naslednje: znanstveno raziskovanje mora svetu doprinesti porast dobrega. Aplikacije znanosti morajo voditi k napredku, in ne k regresiji, morajo biti koristne, in ne škodljive. Seveda je tudi res, da je metoda raziskovanja eksperiment in da se zato njegovih morebitnih negativnih posledic ne zavemo takoj. V tem primeru se moramo znati nadaljnjemu raziskovanju odpovedati.»

Margherita HACK intervistata da Alessandra Carletti, Roma Tre News, št. 3/2007

TIP C – ZGODOVINSKA NALOGA

Med najvidnejše spremembe, ki jih je v politični zemljevid Evrope vnesla prva svetovna vojna, sodi propad Habsburške monarhije. Na njenem ozemlju je zrasla vrsta nacionalnih držav, kar pa "stare celine" ni stabiliziralo. Nasprotno, ravno nerešena gospodarska, politična in nacionalna prostislovja izza prve svetovne vojne so svet kmalu potisnila novi vojni katastrofi naproti. Kandidat naj razčleni razloge, ki so v Evropi v letih 1920-1940 prispevali k stopnjevanju napetosti ter naj se pri tem še posebej zaustavi pri območjih, ki so do leta 1918 bila sestavni del Habsburškega cesarstva.

TIP D – SPLOŠNA NALOGA

«*Bil sem star dvajset let. Nikomur ne bom dovolil reči, da je to najlepša doba življenja*» (Paul Nizan, *Aden Arabia*, 1931). Kandidat naj razmišlja o Nizanovi izjavi in razpravlja o problemih, izzivih in sanjah mladih generacij.

Za nalogo ima kandidat največ šest ur časa.

Dovoljena je uporaba slovarja in pravopisa.

Nihče ne sme zapustiti poslopja pred potekom treh ur od narekovanja naloge.